

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет політичних наук

Кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Юрій КОТЛЯР

“30” серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРАЇНОЗНАВСТВО

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Розробник

Тетяна БОГДАНОВА

В. о. завідувача кафедри
розробника

Олександр ШЕВЧУК

В. о. завідувача кафедри
спеціальності

Олександр ШЕВЧУК

Гарант освітньої програми

Ірина ГАБРО

Декан факультету /директор
інституту (до якого
відносяться спеціальності)

Анастасія ХМЕЛЬ

Начальник НМВ

Сергій ШКІРЧАК

Миколаїв – 2024 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Країнознавство	
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»	
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Міжнародні відносини (з вивченням двох іноземних мов)	
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	1	
Навчальний рік	2024-2025	
Номер(и) семестрів:	Денна форма	Заочна форма
	1, 2	Не передбачено
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	7 кредитів / 210 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	51	Не передбачено
	51	
	108	
Відсоток аудиторного навантаження	49%	
Мова викладання	Українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)		
Форма підсумкового контролю	Залік (1 семестр), іспит (2 семестр)	

1. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Нормативна навчальна дисципліна «Країнознавство» є професійно-орієнтованою дисципліною освітньої програми підготовки фахівців за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти у галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Даний курс покликаний зробити значний внесок у формування професійного та загальноосвітнього рівня фахівців у галузі міжнародних відносин.

Навчальний курсу «Країнознавство» **сприятиме:**

- формуванню у студентів комплексного підходу до вивчення країн і регіонів;
- розумінню ними тенденцій світового розвитку і закономірностей формування сучасної політичної карти світу;
- уявленню про цивілізаційний підхід до вивчення країн і регіонів;
- розумінню глобальних і регіональних тенденцій світового розвитку;
- ознайомленню студентів із найважливішими питаннями проблемного та культурно-образного країнознавства європейського, пострадянського, афразійського, північноамериканського й латиноамериканського просторів.

Дисципліна «Країнознавство» виконує такі **завдання:**

- ознайомлення студентів із понятійно-категоріальним апаратом курсу «Країнознавство»;
- вивчення історичних, культурно-цивілізаційних, геополітичних, суспільно-економічних, політико-правових, етнодемографічних і природно-кліматичних особливостей розвитку країн і регіонів світу;
- формування вміння використовувати країнознавчу інформацію у майбутній фаховій роботі.

Об'єктом вивчення початкової дисципліни «Країнознавство» є: країни світу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Країнознавство» є: теоретичні аспекти країнознавства, географічне розташування, природно-кліматичні умови, мінерально-сировинні ресурси, етноконфесійний склад населення, особливості культурно-історичного розвитку, політико-правових систем, державного устрою, народногосподарських комплексів, зовнішньої політики країн Європи, пострадянського простору, Азії, Африки, Північної Америки та Латинської Америки й Карибського Басейну (ЛАКБ), Австралії й Океанії, а також відносини України з ними.

В результаті вивчення дисципліни студент

має знати:

- предметну область країнознавства та регіоназнавства та мати розуміння професійної діяльності в цій галузі (ЗК4);
- природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій (СК1);
- характеристики розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав (СК9).

має вміти:

- розуміти предметну область країнознавства та особливості професійної діяльності в цій галузі (ЗК4);
- працювати в міжнародному контексті, застосовуючи набуті знання та навички (ЗК5);
- розвивати здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК8);
- здійснювати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел (ЗК12);
- виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій (СК1);

- аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному (СК2);
- застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем (СК9);
- вільно оперувати понятійно-категоріальним апаратом дисципліни
- аналізувати еволюцію взаємовідносин держав регіону з провідними державами світу та міжнародними організаціями.

Результати навчання

- знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин (РН 01);
- знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях (РН 06).

2. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостій на робота
	1 семестр	15	15	45
1	Вступ до курсу. Теоретичні основи країнознавства	2	4	6
2	Політична карта світу. Класифікація та районування країн світу	2		4
3	Країни Європи. Європейський Союз	2		4
4	Україна. Європейський вибір України		2	5
5	Велика Британія. Франція	2	2	5
6	Німецькомовні федерації. Країни Бенілюксу	2	2	5
7	Італія. Іспанія. Португалія	2	2	5
8	Країни Північної та Центрально-Східної Європи	2	2	5
9	Країни Південно-Східної Європи. Західні Балкани	1	1	6
	2 семестр	36	36	63
10	Країни пострадянського простору: загальна характеристика	2		4
11	Росія. Білорусь. Молдова	2	2	4
12	Країни Південного Кавказу та Центральної Азії	2	4	4
13	Країни Азії: загальна характеристика	2		2
14	Країни Східної та Південно-Східної Азії	2	6	6
15	Країни Південної Азії	2	2	3
16	Іран. Туреччина	2	2	3
17	Країни Близького Сходу	2	2	4
18	Країни Африки: загальна характеристика	2		4
19	Країни Північної Африки	2	2	3
20	Країни Суб-Сахарської Африки	2	4	4
21	Країни Північної Америки	6	4	6
22	Країни ЛАКБ: загальна характеристика	2		4
23	Мезоамерика: Мексика та країни Центральної Америки і Вест-Індії	2	2	4
24	Країни Південної Америки	2	4	4
25	Австралія та країни Океанії	2	2	4
	Всього за курсом	51	51	108

3. Зміст навчальної дисципліни

3.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1 семестр	
1	Тема 1. Вступ до курсу. Теоретичні основи країнознавства (2 год) 1. Країнознавча підготовка міжнародника. 2. Держава як об'єкт країнознавчих досліджень. 3. Природні умови, ресурси та населення як потенціал розвитку країни. 4. Соціально-економічна та культурна сфера у країнознавчих дослідженнях.
2	Тема 2. Політична карта світу. Класифікація та районування країн світу (2 год) 1. Поняття політичної карти світу (ПКС). Кількісні та якісні зміни ПКС. 2. Періодизація розвитку людства: основні підходи. 3. Основні етапи формування ПКС, їх характеристика. особливості сучасного етапу в розвитку ПКС. 4. Порівняння та класифікація в країнознавстві. Районування країн світу. 5. Типологія країн світу. типи країн за різними критеріями. 6. Рейтинги та індекси країн світу.
3	Тема 3. Країни Європи. Європейський Союз (2 год) 1. Країни Європи: загальна країнознавча характеристика. 2. Субрегіони Європи: особливості розвитку. 3. Європейський Союз: міжнародно-правовий статус. 4. Етапи формування ЄЕС/ЄС.
4	Тема 5. Велика Британія. Франція (2 год) 1. Велика Британія: загальні відомості, політична система, партії. 2. Населення, ресурси країни. Ольстерська проблема та шляхи її розв'язання. Тероризм. 3. Економіка Великої Британії. Соціально-економічний розвиток на початку ХХІ ст. 4. Зовнішня політика Великої Британії на початку ХХІ ст. Участь у процесах євроінтеграції. 5. Брексіт та його наслідки. 6. Франція: загальні відомості, політична система V республіки у Франції. 7. Населення, природні ресурси, місце Франції у світовій економіці. 8. Основні напрями зовнішньої політики Франції.
5	Тема 6. Німецькомовні федерації. Країни Бенілюксу (2 год) 1. Німецькомовні країни Європи: історія становлення, розвиток, сучасний стан. 2. Німеччина. 3. Австрія. 4. Швейцарія. 5. Країни Бенілюксу.
6	Тема 7. Італія. Іспанія. Португалія (2 год) 1. Романомовні країни Європи: історія становлення, розвиток, сучасний стан. 2. Італія. 3. Іспанія. 4. Португалія.

7	Тема 8. Країни Північної та Центрально-Східної Європи (2 год) 1. Специфіка розвитку Північної Європи як регіону. Данія, Швеція, Норвегія, Фінляндія, Ісландія. 2. Країни Балтії: історія становлення, специфіка розвитку, сучасний стан. 3. Специфіка розвитку Центрально-Східної Європи як регіону. Чехія, Словаччина, Угорщина, Польща. 4. Зовнішня політика країн Північної Європи та ЦСЄ. Участь у процесах євро- та євроатлантичної інтеграції.
8	Тема 9. Країни Південно-Східної Європи. Західні Балкани (1 год) 1. Специфіка розвитку Південно-Східної Європи як регіону. 2. Греція. Болгарія. Румунія. 3. Особливості розвитку субрегіону Західних Балкан наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Розпад СФРЮ та проблеми політичної стабільності в регіоні. 4. Проблема Косово.
2 семестр	
9	Тема 10. Країни пострадянського простору: загальна характеристика (2 год) 1. Пострадянський простір: поняття, історія формування як геополітичної одиниці. 2. Міжнародні організації пострадянського простору: СНД, ЄАЕС, ОДКБ. 3. Позиції країн пострадянського простору щодо російсько-української війни 2022-2024 рр.
10	Тема 11. Росія. Білорусь. Молдова (2 год) 1. Європейські країни пострадянського простору: спільне та відмінне. 2. Росія. 3. Білорусь. 4. Молдова.
11	Тема 12. Країни Південного Кавказу та Центральної Азії (2 год) 1. Південний Кавказ як регіон: специфіка розвитку. 2. Азербайджан, Вірменія, Грузія. 3. Центральна Азія як регіон. 4. Казахстан. 5. Узбекистан, Туркменістан, Киргизстан, Таджикистан
12	Тема 13. Країни Азії: загальна характеристика (2 год) 1. Азія як регіон. Субрегіони Азії. 2. Процеси деколонізації в Азії в ХХ ст. 3. Міжнародні організації Азії.
13	Тема 14. Країни Східної та Південно-Східної Азії (2 год) 1. Східна Азія як регіон: специфіка розвитку. 2. Китай. Тайванська проблема. 3. Японія. 4. Корея. 5. Південно-Східна Азія як регіон. АСЕАН. 6. Індонезія. Філіппіни та інші країни регіону.
14	Тема 15. Країни Південної Азії (2 год) 1. Південна Азія як регіон: специфіка розвитку. 2. Індія. 3. Пакистан. Шрі-Ланка. 4. Непал. Бангладеш. Бутан. Мальдіви. 5. Афганістан.

15	Тема 16. Іран. Туреччина (2 год) 1. Середній Схід і Західна Азія як категорії регіонального аналізу. Специфіка розвитку регіону. 2. Іран. 3. Туреччина.
16	Тема 17. Країни Близького Сходу (2 год) 1. Близький Схід і Арабський Машрик як категорії регіонального аналізу. Специфіка розвитку регіону. 2. Сирія. Ліван. 3. Країни Аравії. 4. Держава Ізраїль.
17	Тема 18. Країни Африки: загальна характеристика (2 год) 1. Загальна характеристика Африки. Відмінності між Північною та Суб-Сахарською Африкою. 2. Деколонізація Африки: етапи та результати. 3. Специфіка політичного розвитку країн Африки. Авторитарні та диктаторські режими. 4. Ресурси Африки. Проблема неокolonіалізму. Діяльність світових ТНК в Африці. 5. ОАЄ /Афросоюз: причини творення, етапи розвитку, результати діяльності.
18	Тема 19. Країни Північної Африки (2 год) 1. Північна Африка як регіон: специфіка розвитку. 2. Єгипет. 3. Країни Магрибу.
19	Тема 20. Країни Суб-Сахарської Африки (2 год) 1. Суб-Сахарська Африка як регіон: специфіка розвитку. 2. Країни Західної Африки. Нігерія. 3. Країни Східної Африки. Ефіопія. Сомалі. 4. Країни Центральної Африки. ДР Конго. Ангола. 5. Країни Південної Африки. ПАР. Зімбабве.
20-22	Тема 21. Країни Північної Америки (6 год) Тема 21.1. Північна Америка як регіон 1. Цивілізаційні відмінності між Північною Америкою та ЛАКБ. 2. Міжамериканська система. ОАД. Тема 21.2. Сполучені Штати Америки 1. Загальні відомості про США. 2. Політична система США. Політичні партії. Президентські вибори 2024 р. Джо Байден. Дональд Трамп. Камала Гарріс. 3. Населення країни, його динаміка. Міграційна політика США. 4. Природні ресурси країни. 5. Економіка США. Соціально-економічний розвиток країни на початку XXI ст. 6. Основні напрями зовнішньої політики США. Тема 21.3. Канада 1. Загальні відомості про Канаду. Політична система Канади. 2. Населення країни. Проблема Квебеку. Українська діаспора.

	3. Природні ресурси та економіка Канади. Місце Канади на світовому ринку. 4. Зовнішня політика Канади. Відносини з США. Участь у миротворчих операціях.
23	Тема 22. Країни ЛАКБ: загальна характеристика (2 год) 1. ЛАКБ: поняття, історія формування як геополітичної одиниці. 2. Геополітичне становище, природні умови й ресурси ЛАКБ. 3. Етнічний і конфесійний склад населення. 4. Міжнародні організації ЛАКБ. Інтеграційні процеси в ЛАКБ. СЕЛАК. АЛБА. МЕРКОСУР. Тихоокеанський альянс.
24	Тема 23. Мезоамерика: Мексика та країни Центральної Америки і Вест-Індії (2 год) 1. Мезоамерика як регіон: специфіка розвитку. 2. Мексика. 3. Центральна Америка. 4. Вест-Індія або Карибський басейн. Куба.
25	Тема 24. Країни Південної Америки (2 год) 1. Загальна характеристика країн Південної Америки. Субрегіони. 2. Особливості політичного розвитку регіону на початку ХХІ ст. Лівий поворот у ЛАКБ. «Лівоцентристи» та «ліві популісти». Правий дрейф. 3. Бразилія. 4. Аргентина. 5. Венесуела. 6. Колумбія. Перу. Чилі.
26	Тема 25. Австралія та країни Океанії (2 год) 1. Австралія. 2. Країни Океанії: загальна характеристика. 3. Нова Зеландія

3.2. Плани практичних (семінарських) занять

№	Тема заняття / план
1 семестр	
1	Тема 1 Вступ до курсу. Теоретичні основи країнознавства(4 год) 1.1 1. Держава – основний інститут політичної системи: сутність, ознаки, функції. 2. Форма держави та її складові: форма державного правління; державно-територіальний устрій; сутність, індикатори та типи політичних режимів. 3. Просторово-територіальна організація держави: географічне положення держави; територія та кордони держави; поняття територіального верховенства та недоторканості державних кордонів; адміністративно-територіальний поділ країни. 4. Населення як об'єкт країнознавчих досліджень. Територіальна організація та розселення населення. Трудоресурсний потенціал країн світу. 5. Міграція та урбанізація як феномени, їх етапи. 6. Етно-конфесійний склад населення країни. Релігія і церква. Національна та мовна структура населення. Етно-конфесійні конфлікти.
	1.2. 7. Сутність поняття «природні умови». Класифікація та економічна оцінка природних
2	

	ресурсів. - Природно-ресурсний потенціал та його структура. - Світова економіка та національне господарство, їх галузева структура. - Основні показники економічного розвитку. - Економічні зв'язки в міжнародному вимірі. - Типологія країн світу. типи країн за різними критеріями. Рейтинги та індекси країн світу
3	Тема 4. Україна. Європейський вибір України (2 год) - Загальні відомості про Україну. - Еволюція політичної системи України на початку XXI ст. Політичні партії. - Населення країни, його динаміка. Природні ресурси. - Економіка України: основні тенденції розвитку. Промисловість (добувна, ПЕК, металургія, машинобудування, легка та харчова), сільське господарство, транспорт, зовнішня торгівля. - Зовнішня політика України. Російсько-українська війна та її вплив на зовнішню та внутрішню політику. - Позиція ЄС та країн ЄС щодо членства України.
4	Тема 5. Велика Британія. Франція (2 год) - Велика Британія: загальні відомості. Політична система Великої Британії. - Населення та демографічні проблеми. Ольстерська проблема, тероризм. - Природні ресурси та економіка Великої Британії. - Зовнішня політика Великої Британії на початку XXI ст. Брексіт та його наслідки. - Франція: загальні відомості. Політична система V республіки. - Населення та демографічні проблеми Франції. - Природні ресурси та економіка Франції. Місце Франції у світовій економіці. - Основні напрями зовнішньої політики Франції.
5	Тема 6. Німецькомовні федерації. Країни Бенілюксу (2 год) - ФРН та Австрія: загальні відомості. - Порівняльна характеристика політичної системи ФРН та Австрії. Політичні партії. - Населення та природні ресурси країн. Економіка Німеччини та Австрії. - Еволюція зовнішньої політики ФРН, Австрії на початку XXI ст. - Швейцарія. - Бельгія. - Нідерланди. - Люксембург.
6	Тема 7. Італія. Іспанія. Португалія (2 год) - Італія: загальні відомості. Політична система Італії. - Населення країни. Соціальні та демографічні проблеми Італії. Проблеми тероризму та боротьби із злочинністю. - Природні ресурси та економіка Італії. - Зовнішня політика Італії на сучасному етапі. - Іспанія: загальні відомості, політична система, партії. - Населення, проблема сепаратизму та тероризму в Іспанії. - Природні ресурси, економіка Іспанії. - Зовнішня політика Іспанії. - Португалія.
7	Тема 8. Країни Північної та Центрально-Східної Європи (2 год) Специфіка розвитку Північної Європи як регіону. Загальні відомості про країни

	(Данія, Швеція, Норвегія, Фінляндія, Ісландія). - Порівняльна характеристика політичної системи країн Скандинавії. - Населення та природні ресурси країн. - Порівняльна характеристика розвитку економіки. - Зовнішня політика країн Північної Європи. Участь у процесах євро- та євроатлантичної інтеграції. - Країни Балтії: Естонія, Латвія, Литва. - Специфіка розвитку Центрально-Східної Європи як регіону. Загальні відомості про країни (Чехія, Словаччина, Угорщина, Польща). - Порівняльна характеристика політичної системи країн регіону. - Населення та природні ресурси країн. - Порівняльна характеристика розвитку економіки країн Центрально-Східної Європи на початку XXI ст. - Зовнішня політика країн регіону.
8	Тема 9. Країни Південно-Східної Європи. Західні Балкани (1 год) - Греція: загальні відомості, політична система та зовнішня політика. - Населення, природні ресурси, економіка Греції. - Болгарія та Румунія: загальні відомості, політична система та зовнішня політика. - Населення, природні ресурси та економіка Болгарії та Румунії. - Особливості розвитку субрегіону Західних Балкан наприкінці XX – на початку XXI ст. - Сербія та Хорватія: порівняльна характеристика. - Проблема Косово. - Північна Македонія. - Албанія.
2 семестр	
9	Тема 11. Росія. Білорусь. Молдова - Загальні відомості та політична система РФ. - Населення країни, його динаміка. Природні ресурси (по регіонам). - Економіка країни: Промисловість (добувна, ПЕК, металургія, машинобудування, легка та харчова), сільське господарство, транспорт, зовнішня торгівля. - Зовнішня політика РФ на сучасному етапі: союзники, візити, договори 2022-2024 рр. - Російсько-українська війна: основні ідеологи РФ, їх критика. ІПСО Росії. - Білорусь: загальні відомості, політична система, режим О. Лукашенка. Зовнішня політика - Населення, природні ресурси, економіка Білорусі. - Політична система, економіка та зовнішня політика Молдови. Придністровська проблема.
10	Тема 12. Країни Південного Кавказу та Центральної Азії 12.1 - Загальні відомості про країни Південного Кавказу. Порівняльна характеристика політичних систем країн (Скласти порівняльну таблицю). - Населення та природні ресурси Азербайджану, Вірменії, Грузії (Скласти порівняльну таблицю). - Економіка країн Південного Кавказу (Скласти порівняльну таблицю). - Зовнішня політика країн Південного Кавказу на сучасному етапі (Скласти порівняльну таблицю). Тема 12.2.
11	Загальні відомості про країни Центральної Азії (Казахстан, Узбекистан,

	Туркменістан, Киргизстан, Таджикистан). Заповнити таблицю. 6. Порівняльна характеристика політичної системи Казахстану та країн Середньої Азії. Політичні режими країн. 7. Населення, природні ресурси країн регіону. 8. Соціально-економічний розвиток регіону. Сучасний стан економіки та зовнішньоекономічні зв'язки. 9. Зовнішня політика країн Центральної Азії. Участь у СНД, ШОС, ОДКБ та ін.
12	Тема 14. Країни Східної та Південно-Східної Азії 14.1 1. КНР: загальні відомості. Політична система Китаю. Роль КПК. XX з'їзд КПК (2022) та його рішення. 2. Населення, проблеми сепаратизму(Тибет та ін.). Гонконг (Сянган) та Макао (Аоминь) до КНР, їх специфіка. 3. Природні ресурси країни. Економіка Китаю: сучасний стан та тенденції розвитку. 4. Зовнішня політика КНР на сучасному етапі (відносини з РФ, США, ЄС, Японією, країнами АТР, Латинською Америкою, Африкою). 5. Тайванська проблема: коротка історія та сучасний стан.
13	14.2 6. Японія: загальні відомості. Політична система Японії. 7. Населення та природні ресурси країни. 8. Економіка Японії на сучасному етапі. 9. Зовнішня політика Японії на сучасному етапі. 10. Корейська проблема. КНДР. Республіка Корея. 11. Ядерне протистояння на Корейському півострові.
14	14.3 1. ПСА як регіон. АСЕАН – регіональне інтеграційне об'єднання. 2. Індонезія: загальні відомості, політична система, зовнішня політика. 3. Населення країни, етноконфесійна та демографічна ситуація. Сепаратизм. 4. Природні ресурси та економіка Індонезії на початку XXI ст. 5. Філіппіни. Сінгапур. 6. В'єтнам. Камбоджа.
15	Тема 15. Країни Південної Азії 1. Південна Азія як регіон. Індія – регіональний лідер Південної Азії. СААРК. 2. Індія: загальні відомості. Політична система Індії. 3. Населення Індії. Соціальні, релігійні та міжетнічні проблеми, сепаратизм і тероризм в Індії. 4. Природні ресурси та економіка Індії на початку XXI ст. 5. Зовнішня політика Індії на сучасному етапі. 6. Пакистан. Індो-пакистанське протистояння.
16	Тема 16. Іран. Туреччина 1. Ісламська республіка Іран: загальні відомості, політична система та зовнішня політика. 2. Населення, природні ресурси та економіка Ірану на сучасному етапі. 3. Туреччина: загальні відомості, політична система, партії, лаїцизм. 4. Населення, природні ресурси та економіка Туреччини. 5. Курдська проблема. 6. Зовнішня політика Туреччини. Кіпрська проблема.
17	Тема 17. Країни Близького Сходу 1. Сирійська Арабська Республіка. Режим Б. Асада. Сирійська проблема в

	міжнародних відносинах на сучасному етапі. - Населення, природні ресурси, економіка Сирії. - Ісламська держава (раніше – <i>ІДІЛ</i>), вплив на ситуацію в близькосхідному регіоні. - Ізраїль: загальні відомості, політична система Ізраїлю. - Населення, природні ресурси, економіка Ізраїлю. - Зовнішня політика Ізраїлю на початку ХХІ ст. Арабо-ізраїльське протистояння. Палестинська проблема: витоки, стан, перспективи вирішення конфлікту. ФАТХ і ХАМАС. ПНА чи Держава Палестина?
18	Тема 19. Країни Північної Африки - Північна Африка як регіон. Магриб. - Арабська республіка Єгипет: загальні відомості, політична система. - Населення, природні ресурси, економіка Єгипту. - Зовнішня політика АРЕ. - Політичний розвиток країн Магрибу (Алжир, Лівія, Марокко, Туніс, Мавританія): порівняльна характеристика. - Населення та природні ресурси регіону. Економічний розвиток регіону. - Зовнішня політика країн Магрибу.
19	Тема 20. Країни Суб-Сахарської Африки 20.1 - Суб-Сахарська Африка: загальна характеристика, основні субрегіони. - Націоналізм, трайбалізм і міжетнічні конфлікти в Африці. - Економіка країн Африки. Проблема бідності. - Особливості політичного розвитку провідних країн Західної Африки (Нігерія). - Політична ситуація в Центральній та Східній Африці (ДРК, Ангола, Мозамбік).
20	20.2 - Особливості політичного розвитку країн Південної Африки (ПАР, Зімбабве та ін). - ПАР: загальні відомості, політична система. - Населення та природні ресурси ПАР. - Економіка ПАР. - Зовнішня політика ПАР на сучасному етапі.
21	Тема 21. Країни Північної Америки 21.1 - Цивілізаційні відмінності між Північною Америкою та ЛАКБ. Міжамериканська система. ОАД. - Загальні відомості про США. Політична система США. Політичні партії. Президентські вибори 2024 р. Джо Байден. Дональд Трамп. Камала Гарріс. - Населення країни, його динаміка. Міграційна політика США. - Природні ресурси та економіка США. - Основні напрями зовнішньої політики США: - Участь у регулюванні глобальних процесів; - ІТР, Китай, Японія, корейська проблема; - НАТО та проблеми євроатлантичної безпеки; - Україна та РФ; - Близький та Середній Схід, Сирія, ІД; - Міжамериканські відносини, Мексика, ЛАКБ. Проект АЛКА
22	21.2 - Загальні відомості про Канаду. Політична система Канади. - Населення країни. Проблема Квебеку. Українська діаспора. - Природні ресурси та економіка Канади. Місце Канади на світовому ринку. - Зовнішня політика Канади. Відносини з США. Участь у миротворчих операціях.

23	Тема 23. Мезоамерика: Мексика та країни Центральної Америки і Вест-Індії 1. Особливості політичного розвитку регіону ЛАКБ на початку ХХІ ст. Лівий поворот. «Лівоцентристи» та «ліві популісти». Сутність правого дрейфу. 2. Інтеграційні процеси в ЛАКБ. СЕЛАК. АЛБА. МЕРКОСУР. Тихоокеанський альянс. 3. Мексика: загальні відомості та політична система. Зовнішня політика Мексики. 4. Населення, соціальні проблеми та боротьба з наркобізнесом у Мексиці. 5. Природні ресурси та економіка Мексики. 6. Загальна характеристика держав Центральної Америки та Карибського басейну (Вест-Індії). 7. Куба.
24	Тема 24. Країни Південної Америки 24.1 1. Загальна характеристика країн Південної Америки. Субрегіони. 2. Бразилія: загальні відомості, політична система. Корупційні скандали. Зовнішня політика Бразилії на сучасному етапі. 3. Населення, природні ресурси країни, економіка Бразилії. 4. Аргентина: загальні відомості, політична система, зовнішня політика. 5. Населення, природні ресурси, економіка Аргентини.
25	24.2 6. Венесуела. 7. Колумбія: загальні відомості, політична система. Проблеми безпеки та боротьби з наркобізнесом. Зовнішня політика Колумбії. 8. Населення та природні ресурси Колумбії. Економіка країни. 9. Політична система та зовнішня політика Чилі. 10. Населення, природні ресурси, економіка Чилі.
26	Тема 25. Країни Австралії й Океанії 1. Загальні відомості про країну. Політична система Австралії. 2. Населення, природні ресурси, економіка Австралії. 3. Зовнішня політика Австралійського Союзу на початку ХХІ ст. 4. Нова Зеландія: загальні відомості, політична система. 5. Населення, природні ресурси, економіка Нової Зеландії. 6. Зовнішня політика Нової Зеландії. 7. Держави Океанії: загальна характеристика.

4. Завдання для самостійної роботи

Відповідь на семінарському занятті – це активна участь у обговоренні всіх питань, що виносяться на семінар, підкріплення доповіді цитатами та посиланнями на літературу. Вільне володіння матеріалом доповіді, що дозволяє задавати та відповідати на питання по темі.

Контрольна робота з понятійного апарату курсу спрямована на перевірку розуміння студентами основних понять курсу.

Колоквіум проводиться в усній формі та передбачає перевірку засвоєння студентами основних знань про країни Європи.

Підсумкове тестування – завдання, яке виконується безпосередньо за темами лекційних та семінарських занять. Приклади варіантів подаються у програмі до курсу.

План країнознавчої характеристики країни

1. Загальні відомості.

- офіційна назва, столиця, географічне розташування країни (частина світу, з якими державами межує, чи має вихід до моря / океану),
- територія, дата утворення держави / здобуття незалежності,
- голова держави, грошова одиниця, мова.
- Участь у міжнародних організаціях (основних), дата набуття членства. Основні напрями зовнішньої політики.

2. Політична система. Населення

- Форма правління (монархія чи республіка), Голова держави та прем'єр-міністр для провідних країн (імя та прізвище, з якого року займають посаду, яку політичну силу представляють),
- форма державного устрою (унітарна чи федеративна), адміністративно-територіальний поділ,
- форма політичного режиму (тоталітарний, диктатура, авторитарний, демократичний),
- дата прийняття конституції, назва парламенту (якщо вона специфічна, двопалатний чи однопалатний), провідні політичні партії, їх лідери
- **Населення** кількість, його етнічний та релігійний склад,
- рівень урбанізації, міграції, особливості відтворення

3. Природні ресурси та економіка.

- корисні копалини (основні), райони залягання, водні, земельні, рекреаційні ресурси.
- до якої групи країн належить за рівнем економічного розвитку (індустріально-розвинені, країни, що розвиваються, нові індустріальні країни (НІК), перехідна економіка, соціалістична економіка)
- приблизний ВВП на душу населення, розподіл ВВП за галузями господарства (с/г, промисловість, сектор послуг у %)
- основні галузі промисловості (ПЕК, металургія чорна та кольорова, машинобудування та його галузі, хімічна, легка та харчова, АПК та ін.), провідні підприємства / ТНК (якщо є)
- сільське господарство (землеробство та тваринництво),
- транспорт (авто, залізничний, авіа, річковий / морський, трубопровідний, основні центри)
- основні партнери по експорту / імпорту

4. Історія (давня, середньовічна, нова, новітня)

Питання до колоквіуму. «Країни Європи» (1 семестр)

1. Латвія.
2. Литва.
3. Естонія.
4. Польща.

5. Чехія.
6. Словаччина.
7. Угорщина.
8. Греція.
9. Болгарія.
10. Румунія.
11. Албанія.
12. Сербія.
13. Чорногорія.
14. Хорватія.
15. Північна Македонія.
16. Словенія.
17. Боснія і Герцеговина.
18. Косово. Косовська проблема.
19. Люксембург. Ліхтенштейн.
20. Андорра. Монако.
21. Мальта. Кіпр.
22. Ватикан. Сан-Марино.

Приклади підсумкових тестових завдань. Варіант 1

1 правильна відповідь – 1 бал

1. В якому році Греція стала членом Європейської спільноти?
а) 1957; б) 1973; в) 1981; г) 1986; д) 1992.
2. Яка з даних країн Європи за формою державного правління **не** є монархією?
а) Бельгія; б) Данія; в) Іспанія; г) Португалія; д) Андорра.
3. Голова Єврокомісії:
а) Жозеп Боррель; б) Антоніу Кошта; в) Урсула фон дер Ляєн;
г) Шарль Мішель; д) Кая Каллас.

3 правильних відповіді – 3 бали

4. Виберіть **три** правильних відповіді. Країни-члени ЄС:
а) Швейцарія; б) Норвегія; в) Данія; г) Фінляндія; д) Австрія; е) Ісландія.

4 правильних відповіді (логічні пари) – 4 бали

5. Встановити **логічну відповідність**. Колонії провідних європейських держав напередодні Першої світової війни:

А Велика Британія	1. Індонезія
Б Франція	2. Ангола
В Португалія	3. Намібія
Г Голландія	4. Єгипет
	5. Індокитай

Правильна послідовність – 3 б., правильна перша та остання позиція – 2 б., тільки перша або остання – 1 б., інші випадки – 0 б.

6. Встановити **хронологічну** послідовність: Приєднання держав Європи до НАТО:
а) Польща; б) Албанія; в) Іспанія; г) Швеція.

Варіант контрольної роботи з розуміння понятійного апарату країнознавства

1. Президентська республіка – це

Наведіть приклади президентських республік у різних регіонах світу.

2. Депортація – це
Наведіть приклади.
3. ТНК – це
Наведіть приклади
4. Федерація – це
Наведіть приклади з різних регіонів світу.
5. Країна – це
Які Ви знаєте типи країн? Наведіть приклади.

Забезпечення освітнього процесу. Використання проектора.

1. Підсумковий контроль

Перелік питань до заліку (1 семестр)

1. Країнознавча підготовка міжнародника.
2. Держава як об'єкт країнознавчих досліджень.
3. Населення як об'єкт країнознавчих досліджень.
4. Природні умови та ресурси як потенціал розвитку країни.
5. Світова економіка та національне господарство, їх галузева структура. Основні показники економічного розвитку.
6. Сучасна політична карта світу: етапи формування. Кількісні та якісні зміни ПКС.
7. Порівняння та класифікація в країнознавстві. Районування країн світу.
8. Типологія країн світу. Рейтинги та індекси країн світу.
9. Країни Європи: загальна країнознавча характеристика. Субрегіони Європи: особливості розвитку.
10. Європейський Союз: загальні відомості, міжнародно-правовий статус.
11. Етапи формування ЄЕС/ЄС.
12. Україна. Європейський вибір України.
13. Велика Британія.
14. Ірландія.
15. Франція.
16. Німеччина.
17. Австрія.
18. Швейцарія.
19. Бельгія.
20. Нідерланди.
21. Люксембург.
22. Італія.
23. Греція.
24. Іспанія.
25. Португалія.
26. Данія.
27. Норвегія.
28. Швеція.
29. Фінляндія.
30. Ісландія.
31. Естонія.
32. Латвія.
33. Литва.
34. Польща.
35. Чехія.
36. Словаччина.
37. Угорщина.
38. Болгарія.
39. Румунія.
40. Хорватія.
41. Словенія.
42. Сербія.
43. Косово.
44. Чорногорія.
45. Боснія та Герцеговина.
46. Північна Македонія.
47. Албанія.
48. Ватикан. Сан-Марино.

49. Ліхтенштейн. Андорра.
50. Монако. Мальта.

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність – 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Семестр – 1

Навчальна дисципліна «Країнознавство»

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 1

1. Природні умови та ресурси як потенціал розвитку країни (15 балів).
2. Північна Македонія. (15 балів).

Затверджено на засіданні
кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики
Протокол № __ від «__» _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Шевчук О.В.

Екзаменатор _____

Богданова Т.Є.

Перелік питань до іспиту (2 семестр)

1. Пострадянський простір: поняття, історія формування як геополітичної одиниці.
2. Міжнародні організації пострадянського простору: СНД, ЄАЕС, ОДКБ. Позиції країн пострадянського простору щодо російсько-української війни 2022-2024 рр.
3. Росія: історія.
4. Країни Азії: загальна характеристика.
5. Історія Китаю.
6. Історія Японії.
7. Історія Кореї.
8. Історія Індонезії.
9. Історія країн Індокитаю (В'єтнам, Лаос, Камбоджа).
10. Історія Індії.
11. Країни Близького та Середнього Сходу: загальна характеристика.
12. Історія Ірану.
13. Історія Туреччини.
14. Історія Ізраїлю. Арабо-ізраїльське протистояння.
15. Історія Єгипту.
16. Суб-Сахарська Африка як регіон. Деколонізація Суб-Сахарської Африки. Міждержавні й етнічні конфлікти в регіоні.
17. Історія ПАР.
18. Історія США.
19. Історія Канади.
20. ЛАКБ як регіон. Лівий поворот. Правий дрейф.
21. Історія Мексики.
22. Історія Куби.
23. Історія Аргентини.

24. Історія Бразилії.
25. Історія Венесуели.
26. Історія Чилі.
27. Історія Австралії.
28. Росія.
29. Білорусь.
30. Молдова.
31. Грузія.
32. Вірменія.
33. Азербайджан.
34. Казахстан.
35. Узбекистан. Туркменістан.
36. Киргизстан. Таджикистан.
37. Китай: загальні відомості, політична система, зовнішня політика.
38. Китай: населення, природні ресурси, економіка.
39. Тайвань. Тайванська проблема.
40. Японія: політична система, економіка, зовнішня політика.
41. КНДР.
42. Республіка Корея.
43. В'єтнам. Камбоджа.
44. Індонезія: політика, населення, ресурси, економіка.
45. Таїланд. Малайзія.
46. Філіппіни. Сінгапур.
47. Індія: загальні відомості, політична система, зовнішня політика.
48. Індія: населення, етно-конфесійні конфлікти, ресурси, економіка.
49. Пакистан.
50. Бангладеш. М'янма.
51. Шрі-Ланка. Непал. Етно-конфесійні конфлікти.
52. Афганістан.
53. Іран: політика, населення, ресурси, економіка.
54. Туреччина: політика, населення, економіка.
55. Сирія.
56. Ірак.
57. Йорданія. Ємен.
58. Саудівська Аравія. Об'єднані Арабські Емірати.
59. Ліван. Палестина.
60. Єгипет: політика, населення, ресурси, економіка.
61. Лівія. Туніс.
62. Алжир. Марокко.
63. Нігерія. Демократична республіка Конго.
64. Ангола. Зімбабве.
65. ПАР: політика, населення, ресурси, економіка.
66. США: загальні відомості, політична система, зовнішня політика.
67. США: населення, ресурси, економіка.
68. Канада.
69. Мексика: політика, населення, ресурси, економіка
70. Куба: політика, населення, ресурси, економіка
71. Гаїті. Багамські острови.
72. Нікарагуа. Панама. Проблема Панамського каналу.
73. Аргентина: політика, населення, ресурси, економіка.
74. Бразилія: політика, населення, ресурси, економіка.
75. Венесуела: політика, населення, ресурси, економіка.

- 76. Уругвай. Парагвай.
- 77. Колумбія. Перу.
- 78. Чилі.
- 79. Болівія. Еквадор.
- 80. Австралія.
- 81. Країни Океанії: загальна характеристика. Нова Зеландія.

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність – 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Семестр – 2

Навчальна дисципліна «Країнознавство»

ІСПИТОВИЙ БІЛЕТ № 1

- 1. Історія Туреччини (14 балів).
- 2. Білорусь (13 балів).
- 3. Австралія (13 балів)..

Затверджено на засіданні
кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики
Протокол № __ від «__» _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Шевчук О.В.

Екзаменатор _____

Богданова Т.Є.

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Денна форма

Графік контрольних заходів та рейтингова шкала оцінювання (1 семестр)

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Усні відповіді на семінарських заняттях (6*8=48)	48
2	Контрольна робота з понятійно-термінологічного апарату країнознавства (1 питання – 2 бали; 7*2=14 балів)	10
3	Колоквіум / Тести	12
4	Залік (усно або у вигляді тестів)	30
	Всього	100

Графік контрольних заходів та рейтингова шкала оцінювання (2 семестр)

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Усні відповіді на семінарських заняттях (3*18=54)	54
2	Тестування	6
3	Іспит	40
	Всього	100

Допуск до заліку – від 30 балів, до іспиту – від 20 балів.

Курс «Країнознавство» включає в себе лекції, семінарські заняття, систему контролю та обліку знань. Передбачає проведення колоквіуму, підсумкового тестування, контрольної роботи, роботу з контурними картами, складання заліку та іспиту.

Залік є підсумковою формою контролю знань студентів і може проводитись як в усній, так і в письмовій формі (підсумкове тестування). Робота студентів оцінюється за підсумками виконання основних видів завдань. Якщо студент не відвідував курс лекцій, семінарські заняття і не виконав контрольні заходи, а, отже, не набрав необхідної кількості балів, то він, за рішенням кафедри, не допускається до складання заліку.

Іспит є підсумковою формою контролю знань студентів і проводиться в усній формі. Робота студентів оцінюється за підсумками виконання основних видів завдань. Якщо студент не відвідував курс лекцій, семінарські заняття і не виконав контрольні заходи, а, отже, не набрав необхідної кількості балів, то він, за рішенням кафедри, не допускається до складання іспиту.

Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінюватися може виконання студентами будь-яких навчальних завдань, під час роботи над якими студенти демонструють власне історичне мислення: розгорнуті і стислі усні відповіді, письмові роботи, доповіді, виступи в дискусіях тощо.

При цьому враховується:

- розуміння студентами взаємозв'язків між міжнародно-політичними подіями, уміння порівнювати, пояснювати, аналізувати та критично оцінювати їх;
- самостійність мислення;

- використання різних джерел, з розумінням їх особистостей, умінням їх характеризувати і оцінювати;
- правильність і достатність добору фактів для розв'язування поставлених викладачем завдань;
- чіткість і завершеність викладу;
- мовна грамотність.

Критерії оцінки усної відповіді студента на семінарському занятті / колоквіумі

**Враховуючи кількість семінарських занять у 1 семестрі бали нараховуються з коефіцієнтом 2 (3*2=6)*

Оцінка 3 / 11-12 балів ставиться у випадку:

- студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

Оцінка 2-2,5 / 8-10 балів ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова добра.

Оцінка 1-1,5 / 4-7 балів ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена.

Оцінка 0-0,5 / 0-3 балів ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

Критерії оцінки контрольної роботи з понятійно-термінологічного апарату країнознавства

Кожен варіант містить 5 питань, кожне питання оцінюється максимум 2 бали.

- 2 б. – у разі, якщо відповідь студента повна, чітка, логічна, студент розуміє сутність поняття, наводить приклади, мова добра;
- 1 б. – студент має незначні ускладнення при розкритті сутності поняття, при доборі фактів припускається незначних помилок; мова має незначні помилки;
- 0,5 б. – студент користується лише окремими знаннями, порушена логіка викладу, суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу, мова спрощена;
- 0 б. – студент не знає матеріалу.

Критерії оцінки тестів

Кожен тестовий варіант (зразок поданий вище) містить завдання п'яти різних типів:

- 1) Передбачає **1 правильну** відповідь із запропонованих – 1 бал;
- 2) З відкритою відповіддю – 1 бал;
- 3) На **множинний** вибір. Передбачає 3 правильних відповіді з 6 – 3 бали;
- 4) На встановлення **логічної відповідності**. 5 правильних відповідей (логічних пар) – 5 балів;
- 5) На визначення **хронологічної послідовності**. Правильна послідовність – 3 б., правильна перша та остання позиція – 2 б., тільки перша або остання – 1 б., інші випадки – 0 б.

Критерії оцінки усної відповіді студента, відповіді на заліку / іспиті:

1. Оцінка «5» (відмінно) – *на заліку 20-30 балів, на іспиті 30-40 балів* – за відповідь на питання залікового / іспитового білету за умови, що студент має 60-70 балів за роботу у семестрі/триместрі, ставиться у тому разі, коли:

а) відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; студент впевнено володіє фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується у просторі та часі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки, визначає закономірності визначення та реалізації зовнішньополітичного курсу держав;

б) студент має навички користування законодавчими документами, що регламентують актуальні проблеми міжнародних відносин та зовнішню політику держав, картами, схемами, довідниками; статистичний матеріал може втілити в схемах, діаграмах, графіках, вміє складати порівняльні таблиці;

в) відповідь дає грамотною українською літературною мовою, без русизмів, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу та 2-3 помилки мовно-стилістичного характеру.

2. Оцінка «4» (добре) – *на заліку 15-25 балів, на іспиті 25-35 балів* – за відповідь на питання залікового / іспитового білету за умови, що студент має 50-60 балів за роботу у семестрі/триместрі ставиться у тому разі, коли:

а) відповідь правильна, послідовна, логічна, але студент допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, орієнтується у просторі і часі, допускаючи при цьому 1-2 помилки, аналізує причинно-наслідкові зв'язки, визначає основні закономірності визначення та реалізації зовнішньополітичного курсу держав, у деяких випадках нечітко формулюючи їх;

б) студент має навички користування законодавчими документами, що регламентують міжнародні відносини та зовнішню політику держав, картами та іншими наочними посібниками, складає графіки, схеми, діаграми, таблиці, допускаючи при цьому незначні помилки;

в) відповідь дає у цілому грамотною українською літературною мовою, але допускає русизми, стилістичні, орфографічні та пунктуаційні помилки (не більше 5-6).

3. Оцінка «3» (задовільно) – *на заліку 7-15 балів, на іспиті 11-25 балів* – за відповідь на питання залікового / іспитового білету за умови, що студент має 20-30 балів (допуск) і більше за роботу у семестрі/триместрі ставиться у тому разі, коли:

а) студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у просторі і часі, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу зовнішньополітичного курсу держав, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

б) слабо орієнтується у концептуальній основі та актуальних проблемах міжнародних відносин та зовнішньої політики держав, допускає помилки при складанні таблиць, графіків, схем, діаграм;

в) при викладі українською мовою допускає помилки, русизми, що свідчить про недостатню його мовну культуру.

4. Оцінка «2» (незадовільно) ставиться в тому разі, коли:

а) студент виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу, не орієнтується у просторі і часі, не вміє визначити причинно-наслідкові зв'язки, сформулювати основні напрямки зовнішньополітичного курсу держави;

б) не орієнтується у проблематиці міжнародних відносин, не може побудувати графік, схему, діаграму;

в) відповідь безграмотна з точки зору української мови;

г) студент відмовляється відповідати на поставлені питання.

Відповідність підсумкових семестрових рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

7.Рекомендовані джерела інформації

7.1 Основні:

- Країнознавство: підручник / за ред. В.П. Крижанівського, В.І. Головченка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Київський університет, 2009. 591 с.
- Країнознавство : підручник / за ред. М. С. Дорошка; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Знання, 2012. 439 с.
- Країнознавство : теорія та практика. Підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Ю. С. Занько, Н. М. Ганич. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
- Лизогуб В. А. Країнознавство : підручник. Харків : Право, 2019. 383 с.
- Лизогуб В. А. Країнознавство : підручник. Харків : Право, 2024. 504 с.
- Мальська М.П., Антонюк Н.В., Занько Ю.С., Ганич Н.М. Країнознавство: теорія та практика : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 528 с.
- Регіоназнавство: підруч. для студентів ВНЗ / [В. В. Копійка та ін. ; за заг. ред. акад. НАН України Л. В. Губерського і В. А. Смолія] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2014. 638 с.
- Регіоназнавство : підручник / М. С. Дорошко, П. М. Ігнат'єв, Б. О. Черкас та ін.; [за ред. М.С. Дорошка]. Київ : Вид-во «Укрбланковидав», 2017. 492 с.
- Теоретичні основи країнознавства : підручник / Н. В. Антонюк, М. П. Мальська, Ю. С. Занько, Н. М. Ганич. Київ : Знання, 2011. 326 с.

7.2 Довідкові:

- World Factbook // Офіційний сайт ЦРУ США. URL: <http://www.cia.gov>
- Дахно І. І., Тимофієв С. М. Країни світу : Енциклопедичний довідник. Київ : МАПА, 2007. 608 с.
- Дахно І.І. Історія країн світу: довідник / І.І. Дахно. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 816 с.
- Довгань Г.Д., Сиротенко А.Й., Стадник О.Г. Країнознавство: Довідник. Харків : Веста: Вид-во «Ранок», 2007. 480 с.
- Дубович І. А. Країнознавчий словник-довідник. Київ : Знання, 2008. 839 с.
- Турчин Я. Б., Дорош Л. О., Горбач О. Н. Країнознавство : довідник. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2012. 276 с.
- Україна і світ (країни/території світу, показники соціально-економічного розвитку, зв'язки з Україною, офіційні контакти): навч. посіб. / за заг. ред. В.Є. Сахарова. Київ : Центр учб. л-ри, 2011. 414 с.
- Український дипломатичний словник / за ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. Київ : Знання, 2014. 814 с.

7.3 Додаткові

- Безуглий В.В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 703 с.
- Головченко В. І. Регіоназнавство: Азія, Африка й Латинська Америка : навч. посіб. Київ : Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. 352 с.
- Дорошко М.С. Країнознавство. Країни СНД і Балтії: навч. посіб. Чернівці : Книги-XXI, 2008. 307 с.
- Дорошко М.С. Країнознавство. Країни СНД: Навч. посіб. Київ : МАУП, 2007. 286 с.
- Економічна і соціальна географія світу: Навч. посібник / За ред. С.П. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
- Ігнат'єв П.М. Країнознавство. Країни Азії: Навч. посіб. Чернівці : Книги-XXI, 2006. 424 с.
- Килин О. В. Країнознавство: навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2014. 471 с.

- Космина В. Г. Міжнародно-політичні регіони: історико-цивілізаційні витоки : Навчальний посібник. Київ : ДАУ, 2017. 144 с.
- Країнознавство. Країни пострадянського простору, Європи і Північної Америки: навч. посіб. / [М.С. Дорошко та ін.]; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2012. 335 с.
- Країнознавство. Країни СНД, Європи і Північної Америки / М.С. Дорошко, Р.А. Кривонос, В.П. Крижанівський, Н.Ф. Сербіна. Київ : Ніка-центр, 2009. 312 с.
- Мальська М.П., Гамкало М.З., Бордун О.Ю. Туристичне країнознавство. Європа: навч. посіб. Київ : Центр учбової л-ри, 2009. 222 с.
- *Масляк П. О.* Країнознавство : Підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
- Орлова Т.В. Історія нових незалежних держав: Post-sovieticum: навч. посібник. Київ : Знання, 2010. 487 с.
- Орлова Т.В. Країнознавство Туреччини: історія і сучасність : навч. посіб. Київ : Логос, 2012. 177 с.
- Турчин Я. Б., Дорош Л. О., Горбач О. Н. Країнознавство : навчальний посібник. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2012. 276 с.